

Ramy kwalifikacji w Wielkiej Brytanii, z wyróżnieniem Anglii

Spis treści:

- 1. Europejska Rama Kwalifikacji (European Qualifications Framework – s. 2**
- 2. Odniesienie brytyjskich ram kwalifikacji do Europejskiej Ramy Kwalifikacji – s. 3**
- 3. Ramy kwalifikacji w Wielkiej Brytanii – s. 4**
- 4. Omówienie brytyjskich ram kwalifikacji – s. 5**
- 5. Relacje między poziomami Europejskiej Ramy Kwalifikacji a poziomami ram kwalifikacji Wielkiej Brytanii – s. 7**
- 6. Nadawanie kwalifikacji i rejestr kwalifikacji prowadzony przez Ofqual – s. 8**
- 7. Uwarunkowania kulturowe oraz historyczne systemów edukacyjnych i administracyjnych Wielkiej Brytanii – s. 9**
- 8. Przykładowe kwalifikacje w Anglii, Walii i Północnej Irlandii, ujęte w QCF i NQF – s. 10**
- 9. System edukacji publicznej w Wielkiej Brytanii – s. 11**
- 10. Bibliografia – s. 12**

1. Europejska Rama Kwalifikacji (European Qualifications Framework)

Idea uczenia się przez całe życie jest fundamentem Europejskiej Ramy Kwalifikacji. Postępujące niekorzystne zmiany demograficzne w Europie, w wyniku których nasze społeczeństwa starzeją się, są jednym z głównych powodów przykładania tak wielkiej wagi do tej kwestii. Nieustanne kształcenie się, zdobywanie nowych kwalifikacji, pozwoli Europejczykom łatwiej odnaleźć się na rynku pracy nawet w zaawansowanym wieku. Istotną rolę odgrywają także coraz gwałtowniej przebiegające zmiany kulturowe: stare zawody giną, a nowe pojawiają się w niespotykanym nigdy dotąd tempie. Ponadto większa niż kiedykolwiek łatwość przemieszczania się między krajami w obrębie Unii Europejskiej, a także nowe możliwości pracy zdalnej (przez internet, w teleusługach itp.), niwelującej dotychczasowe bariery granic i odległości), sprawiają, że nieustanne zdobywanie nowych kwalifikacji jest dziś kluczowe dla osób funkcjonujących na rynku pracy.

Zgodnie z ustaleniami Traktatu Lizbońskiego (podpisanego 13 grudnia 2007 roku), Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady (z 23 kwietnia 2008 roku) wskazywało na potrzebę ustanowienia międzynarodowego układu odniesienia umożliwiającego porównanie kwalifikacji z różnych krajów – Europejskiej Ramy Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie. Byłoby to ułatwieniem i zachętą do kontynuowania edukacji oraz zdobywania nowych kwalifikacji bez względu na wiek, pomogłoby w ocenie i uznawaniu kwalifikacji zdobywanych podczas studiów za granicą (np. w ramach wymiany studentów). Spodziewaną korzyścią z porównywalności krajowych systemów kwalifikacji w obrębie UE miało być także sprawniejsze funkcjonowanie europejskiego rynku pracy. Większa łatwość w kierowaniu fachowców na wymagające właśnie ich kwalifikacji stanowiska oznaczało by większą dynamikę europejskiej gospodarki oraz mniejsze bezrobocie. Ponadto mieszkańcy państw członkowskich mieliby szansę w większym niż dotąd stopniu poczuć się rzeczywistymi obywatelami Europy, swobodnie migrując za pracą tam, gdzie dostawne do ich kwalifikacji zatrudnienie gwarantowałoby im relatywnie największe korzyści. Inicjatywę, którą rekomendowało Zalecenie z kwietnia 2008 roku, poprzedziły cztery lata roboczych dyskusji i prac na forum europejskim. W rezultacie UE powołała Grupę

Doradcą ds. Ramy Kwalifikacji (*EQF Advisory Group*) złożoną z przedstawicieli państw członkowskich, w tym Wielkiej Brytanii. Ciało to ustaliło kryteria i procedury, zgodnie z którymi kraje Unii Europejskiej miały odnosić krajowe ramy kwalifikacji do ERK. Jego rolą jest także opiniowanie poszczególnych raportów referencyjnych.

2. Odniesienie brytyjskich ram kwalifikacji do Europejskiej Ramy Kwalifikacji

W Wielkiej Brytanii, tak jak w wielu innych państwach członkowskich Unii, zaczęto w związku z tym odnosić istniejących krajowych ram kwalifikacji (w niektórych krajach ramy kwalifikacji należało dopiero stworzyć) do Europejskiej Ramy Kwalifikacji (*European Qualifications Framework - EQF*).

W Zjednoczonym Królestwie powyższemu wyzwaniu miały stawić czoła stworzone specjalnie w tym celu trzy Krajowe Punkty Koordynacyjne (*National Coordination Points*). Ponadto powstała Brytyjska Grupa Koordynacyjna ERK (*UK EQF Coordination Group*), której rolą było zapewnienie Krajowym Punktom Koordynacyjnym i pozostałym zainteresowanym stronom wspólnego forum wymiany doświadczeń i informacji.

W efekcie skorelowano krajowe ramy kwalifikacji z ERK, zgodnie z wytycznymi EQF AG. Kluczowe było odniesienie poziomów poszczególnych ram do ośmiu poziomów Europejskiej Ramy Kwalifikacji. Zależności przedstawia tabelka (patrz str. 7) uwzględniająca także korelacje między Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego w Wielkiej Brytanii a Ramą Kwalifikacji dla Obszaru Szkolnictwa Wyższego zwaną ramą bolońską.

Kluczowym kryterium było oparcie ram kwalifikacji na wymiernych efektach uczenia się, bez względu na to, czy zostały uzyskane poprzez edukację formalną, pozaformalną czy

uczenie się nieformalne. Przyjęto, że zasady i procedury referencji brytyjskich ram kwalifikacji do ERK muszą być przejrzyste i zgodne.

Należało także stworzyć niezawodne systemy zapewniania jakości dla wszystkich ram kwalifikacji, zgodne z zaleceniami Unii Europejskiej w odniesieniu do ERK, aby zapewnić wymagany poziom nauczania i szkoleń.

W procesie odnoszenia krajowych ram kwalifikacji do ERK pomagali międzynarodowi eksperci, aktywni w każdym z Krajowych Punktów Koordynacyjnych.

Liczba mieszkańców Wielkiej Brytanii	PKB na mieszkańca (w euro)	Nakłady na edukację (procent PKB)
63,2 mln	29,8 tys.	5,45

3. Ramy kwalifikacji w Wielkiej Brytanii

Na obszarze czterech części Zjednoczonego Królestwa – Anglii, Walii, Irlandii Północnej i Szkocji – funkcjonuje pięć ram kwalifikacji:

- **Qualifications and Credit Framework (QCF);**
- **National Qualifications Framework (NQF);**
- **Scottish Credit and Qualifications Framework (SCQF)**, obejmujący Framework for Qualifications of Higher Education Institutions in Scotland (FQHEIS);
- **Credit and Qualifications Framework for Wales (CQFW);**
- **Framework for Higher Education Qualifications in England, Wales and Northern Ireland (FHEQ).**

łącznie ramy te obejmują większość kwalifikacji nadawanych w Wielkiej Brytanii.

W Anglii i Irlandii Północnej funkcjonują obecnie trzy ramy kwalifikacji: QCF, NQF i FHEQ.

W Walii funkcjonuje rama CQFW, obejmująca zarówno QCF, NQF i FHEQ, jak i wszystkie kwalifikacje uzyskiwane poprzez edukację pozaformalną i uczenie się nieformalne. Ramy te są ze sobą porównywalne i zgodne.

W Szkocji funkcjonuje rama SCQF obejmująca wszystkie kwalifikacje, włączając te uzyskiwane dzięki studiom wyższym.

4. Omówienie brytyjskich ram kwalifikacji

Qualifications and Credit Framework (QCF)

Wprowadzona w 2008 roku, jako główna inicjatywa *UK Vocational Qualifications Reform Programme* – w ramach reformy kształcenia zawodowego, *Qualifications and Credit Framework* początkowo obejmowała kwalifikacje zawodowe, uzyskiwane przez osoby dorosłe/w ramach kształcenia dorosłych. Z czasem jednak QCF rozwinął się i potencjalnie może uwzględniać wszelkie rodzaje kwalifikacji w Anglii, Walii i Irlandii Północnej z wyjątkiem kwalifikacji zdobywanych w szkolnictwie wyższym (które z kolei obejmuje *Framework for Higher Education Qualifications*). Rama ta ma dziewięć poziomów – od 1 do 8 oraz poprzedzający je poziom podstawowy (*Entry level*) podzielony na trzy podpoziomy (*E1, E2, E3*). Odniesienie QCF do ERK przedstawia tabela na s. 7. Rama oparta jest na efektach uczenia się pogrupowanych w jednostki efektów uczenia się. Integralną częścią ramy jest system akumulacji i przenoszenia osiągnięć, dzięki któremu możliwe jest gromadzenie i transfer potwierdzonych efektów uczenia się bez względu na czas i sposób ich uzyskania.

National Qualifications Framework (NQF)

NQF to rama kwalifikacji możliwych do uzyskania w ramach edukacji ogólnej i kształcenia zawodowego w Anglii, Irlandii Północnej i Walii. Z czasem kwalifikacje zawodowe przejął od *National Qualifications Framework* omówiony powyżej QCF. *National Qualifications Framework* uwzględnia przykładowo egzaminy *General Certificate of Secondary Education* (GCSE) i *General Certificate of Education at Advanced Level* (A-Level). Podział *National*

Qualifications Framework na poziomy jest identyczny jak w przypadku *Qualifications and Credit Framework*.

Scottish Credit and Qualifications Framework (SCQF)

Scottish Credit and Qualifications Framework została wprowadzona w Szkocji w roku 2001.

Rama ta obejmuje wszystkie kwalifikacje możliwe do uzyskania w Szkocji. SCQF ma dwanaście poziomów. Trzy pierwsze z grubsza odpowiadają trzem podpoziomom podstawowym w *Qualifications and Credit Framework* oraz w *Credit and Qualifications Framework for Wales* (odniesienie SCQF do ERK przedstawia tabela na str. 7). Integralną częścią ramy kwalifikacji jest system przenoszenia zaliczonych osiągnięć (*credit system*). Zintegrowany z *SCQF Framework for Qualifications of Higher Education Institutions in Scotland* obejmuje z kolei kwalifikacje zdobywane w szkolnictwie wyższym Szkocji. Jest on zgodny z *Framework for Qualifications of the European Higher Education Area* (Ramą Kwalifikacji dla Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego znaną jako rama bolońska).

Credit and Qualifications Framework for Wales (CQFW)

Funkcjonująca w Walii *Credit and Qualifications Framework for Wales* jest zbudowana na trzech filarach. Dwa z nich – QCF i FHEQ – są wspólne także dla Anglii i Irlandii Północnej. Trzeci filar, właściwy wyłącznie dla *Credit and Qualifications Framework for Wales*, to *Quality Assured Lifelong Learning (QALL)*. Został on stworzony po to, by uwzględnić wszelkie kwalifikacje w Walii, których nie uwzględniła żadna z wymienionych ram, m.in. zyskiwane poprzez edukację pozaformalną i uczenie się nieformalne.

Framework for Higher Education Qualifications in England, Wales and Northern Ireland (FHEQ)

Framework for Higher Education Qualifications jest pięciopoziomową ramą kwalifikacji zdobywanych w szkolnictwie wyższym całej Wielkiej Brytanii z wyjątkiem Szkocji (która wykorzystuje w analogicznym celu własną *Framework for Qualifications of Higher Education Institutions in Scotland*). Pięć poziomów FHEQ różnicowane jest dzięki

deskryptorom uwzględniającym wszelkie efekty uczenia się w podziale na wiedzę, zrozumienie (*understanding*) i umiejętności.

Podobnie jak szkocki odpowiednik, *Framework for Higher Education Qualifications in England, Wales and Northern Ireland* jest zgodna z *Framework for Qualifications of the European Higher Education Area* – europejską ramą kwalifikacji znaną jako rama bolońska.

5. Relacje między poziomami Europejskiej Ramy Kwalifikacji a poziomami ram kwalifikacji Wielkiej Brytanii

Europejska Rama Kwalifikacji	Qualifications and Credit Framework	Credit and Qualifications Framework for Wales	Scottish Credit and Qualifications Framework	Framework od Qualifications of the European Higher Education Area (tzw. rama bolońska)
8	8	8	12	Trzeci cykl
7	7	7	11	Drugi cykl
6	6	6	10 // 9	Pierwszy cykl
5	5 // 4	5 // 4	8 // 7	Krótki cykl
4	3	3	6	
3	2	2	5	
2	1	1	4	
1	Entry 3	Entry 3	3	
	Entry 2	Entry 2	2	

	Entry 1	Entry 1	1	
--	---------	---------	---	--

Powyższa tabela nie uwzględnia relacji National Qualifications Framework (NQF) do Europejskiej Ramy Kwalifikacji – gdyż NQF nie została odniesiona do ERK. Uznaje się jednak, że ponieważ struktura NQF jest taka sama, jak odniesionej do ERK QCF – jest to dowód pośredni, że odpowiednie poziomy NQF są zgodne z poziomami ERK.

6. Nadawanie kwalifikacji i rejestr kwalifikacji prowadzony przez Ofqual

Kwalifikacje w Wielkiej Brytanii mogą nadawać tzw. *awarding bodies*. Warunkiem jest uzyskanie akredytacji od regulatora kwalifikacji. W Anglii jest nim Ofqual (dawniej wchodzący w skład *The Qualifications and Curriculum Authority*, obecnie działającego pod nazwą *Qualifications and Curriculum Development Agency*). Kwalifikacje w Wielkiej Brytanii – z wyłączeniem Szkocji – wpisywane są do rejestru kwalifikacji prowadzonego przez Ofqual. Udzielenie prawa do przyznawania oficjalnie honorowanych kwalifikacji (tzw. kwalifikacji rejestrowych) zależy od spełnienia określonych przez Ofqual standardów/kryteriów. Wpisanie kwalifikacji do rejestru leży w interesie podmiotu nadającego daną kwalifikację, bo choć co prawda dyplom nie wpisany do rejestru ma wartość rynkową, to państwo finansuje jedynie kształcenie prowadzące do uzyskania kwalifikacji rejestrowych.

Korzyści z wpisania kwalifikacji do rejestru sprawiają, że podmioty nadające kwalifikacje starają się o sprostanie wymogom określonym przez Ofqual, co wpływa korzystnie na poziom kształcenia, ale też pozwala na porównywanie rejestrowanych kwalifikacji. W efekcie można przenosić zaliczone osiągnięcia (*credits*) w ramach nie tylko różnych instytucji edukacyjnych, ale także różnych kwalifikacji.

Ofqual pełni wobec rządu funkcję doradczą i odpowiada bezpośrednio przed Parlamentem Westminsterskim oraz Zgromadzeniem Irlandii Północnej (gdzie pełni rolę taką samą jak w Anglii). W Irlandii Północnej Ofqual dzieli ponadto kompetencje z *The Council for the*

Curriculum, Examinations & Assessment (CCEA). W Walii o tym, jaki podmiot ma prawo nadawać kwalifikacje, decyduje z kolei *Department for Education and Skills* (poprzednio DCELLS, czyli *Department for Children, Education, Lifelong Learning and Skills*) – odpowiedzialne za edukację ministerstwo rządu Walii.

Kwalifikacje można w Wielkiej Brytanii zdobywać w ramach systemów szkolnictwa, ale nie tylko. Oferują je między innymi zakłady pracy, ośrodki doszkalające, organizacje społeczne, osoby prywatne.

7. Przykładowe kwalifikacje w Anglii, Walii i Północnej Irlandii, ujęte w QCF i NQF

Europejska Rama Kwalifikacji	Qualifications and Credit Framework (QCF)/National Qualifications Framework (NQF)*
8	Vocational Qualifications Level 8
7	Fellowships, NVQ Level 5, Vocational Qualifications Level 7
6	Vocational Qualifications Level 6
5	NVQ Level 4, Higher National Diplomas (HND), Higher National Certificates (HNC), Vocational Qualifications Level 5
4	Vocational Qualifications Level 4
3	NVQ Level 3, Vocational Qualifications Level 3, GCE AS & A Level, Advanced Diplomas
2	NVQ Level 2, Vocational Qualifications Level 2, GCSE at grade A* – C, ESOL skills for life, Higher Diplomas, functional skills Level 2 (English, mathematics & ICT)

1	NVQ Level 1, Vocational Qualifications Level 1, GCSE at grade D – G, ESOL skills for life, Foundation Diplomas, functional skills Level 1 (English, mathematics & ICT)
	Entry Level Certificates (sub levels 1 – 3), ESOL skills for life, functional skills Entry Level (English, mathematics & ICT)

8. Uwarunkowania kulturowe oraz historyczne systemów edukacyjnych i administracyjnych Wielkiej Brytanii

Warunkiem zrozumienia specyfiki brytyjskiego szkolnictwa jest uświadomienie sobie, że w przeciwieństwie do stosunkowo jednorodnej narodowo i kulturowo Polski, Zjednoczone Królestwo składa się z czterech osobnych krajów – o różnej historii, kulturze, bywa, że i pierwszym języku (Brytyjczycy używają łącznie sześciu języków, z urzędowym angielskim włącznie). Mieszkańcy tych krajów mają niekiedy krytyczny stosunek do rządu centralnego i nie zawsze czują się komfortowo w roli poddanych Korony. Przejawem tego są – w formie skrajnej – ruchy separatystyczne (ostatnio szczególnie aktywna bywa na tym polu Szkocja, wcześniej: Irlandia Północna). W formie łagodnej, pielęgnujące swą osobność kulturową regiony akcentują ją różnicami w systemach administracyjnych czy choćby edukacyjnych właśnie. Przykładowo, w Walii naucza się jako przedmiotu głównego języka walijskiego.

Pamiętanie o tym jest ważne, bo poniekąd unieważnia naturalnie pojawiające się pytania o zasadność różnicowania systemów edukacyjnych, na przykład Anglii i Szkocji – w końcu ułomności takiego rozwiązania są oczywiste. Dość wspomnieć o problemach uczniów z dopasowaniem się do nowego systemu w przypadku zmiany miejsca zamieszkania z, przykładowo, Glasgow na Londyn, czy dodatkową niedogodność w ustanowieniu spójnego systemu ram kwalifikacji. Wyjaśnieniem pozornej nieracjonalności tych różnic jest nadrzędna potrzeba podkreślenia swojej autonomii, często wierności lokalnej tradycji.

Odpowiedzialność za edukację i szkolenia ponoszą w Wielkiej Brytanii organy zarządzające administracji Anglii, Walii, Irlandii Północnej i Szkocji.

9. System edukacji publicznej w Wielkiej Brytanii

Zdecydowana większość, bo aż około 90 procent uczniów uczęszcza w Wielkiej Brytanii do szkół publicznych. Edukacja w nich jest bezpłatna i obowiązkowa od piątego do szesnastego roku życia. Około 8,5 miliona dzieci pobiera nauki w 30 tysiącach szkół Anglii i Walii. W Irlandii Północnej do 1,3 tysiąca szkół chodzi 350 tysięcy uczniów. W Szkocji szkół jest około 5 tysięcy (wliczając w to przedszkola i szkoły specjalne), uczy się w nich 830 tysięcy dzieci.

Edukacja w szkole podstawowej (*primary school*) w Anglii (i Walii) podzielona jest na dwa etapy (*Key Stage 1 i Key Stage 2*):

- dla dzieci w wieku 5-7 lat;
- dla dzieci w wieku 7-11 lat.

Istnieją też szkoły dwupoziomowe dla dzieci w wieku 5-11 lat.

W szkole podstawowej nie są wystawiane stopnie, ocena ucznia jest opisowa.

Edukacja w szkole średniej (*secondary school*) również podzielona jest na dwa etapy (*Key Stage 3 i Key Stage 4*):

- dla dzieci od 11 do ok. 13 lat (etap ten kończą egzaminy SAT, z ośmiostopniową skalą ocen);
- dla dzieci do 16 lat, kiedy to okres obowiązkowej edukacji zamykają egzaminy GCSE (*General Certificate of Secondary Education*, z ośmiostopniową skalą ocen).

Zgodnie z wdrożonymi w roku 1992 obowiązkowymi dla szkół publicznych – ale nie prywatnych – podstawami programowymi nauczania (*National Curriculum*), obowiązkowymi przedmiotami (*core subjects*) w państwowym systemie edukacyjnym Anglii i Walii są: język angielski, język walijski (w Walii), matematyka i nauki przyrodnicze (*science* – fizyka, chemia). Na liście przedmiotów podstawowych (*foundation subjects*) znajdują się: projektowanie i technologia, technologie informacyjne i komunikacyjne,

historia, geografia, współczesne języki obce, muzyka, sztuka i design, wychowanie fizyczne, religioznawstwo, wychowanie obywatelskie.

Egzaminy GCSE uczeń zdaje przed niezależną komisją, inną dla każdego przedmiotu.

Uczniowie zwykle wybierają około dziesięciu egzaminów – nie ma ogólnie narzuconego dolnego ani górnego limitu, w tej liczbie jednak muszą się znaleźć j. angielski i matematyka.

Po zdaniu GCSE uczeń może kontynuować naukę w szkole średniej. Po dodatkowym roku nauki może przystąpić do egzaminów wyższego stopnia: AS-Levels. Po dwóch latach nauki: do egzaminu A-Level (*Advanced Level*), którego zaliczenie jest wymagane od osób pragnących kontynuować naukę na uniwersytecie.

Obecnie na wyższych uczelniach Wielkiej Brytanii kształcą się dwa miliony studentów. Na dalsze studia decyduje się co trzeci 18-letni obywatel Zjednoczonego Królestwa. Celem strategicznym rządu jest podniesienie tej proporcji w przypadku osób między 18. a 30. rokiem życia do jednej drugiej, co notabene już dziś jest standardem w Szkocji. Zainteresowanie podnoszeniem kwalifikacji w szkolnictwie wyższym jest wśród osób dorosłych spore i nadal rośnie, co należy wiązać z coraz trudniejszą sytuacją na rynku pracy. A także z efektywnością działań podejmowanych w ramach systemu ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie.

10. Bibliografia

Dokumenty:

1. „Referencing The Qualifications Frameworks of The United Kingdom to The European Qualifications Framework”, (raport dla Komisji Europejskiej w imieniu Anglii, Walii, Irlandii Północnej i Szkocji)

2. "Qualifications can cross boundaries – a rough guide to comparing qualifications in the UK and Ireland", QAA, Ofqual
3. "Report on referencing the qualifications and credit framework to the European qualifications framework for lifelong learning", Qualifications and Curriculum Development Agency, CEA Rewarding Learning
4. "The framework for higher education qualifications in England, Wales and Northern Ireland", QAA
5. "Diagram of higher education qualification levels England, Wales and Northern Ireland", ecctis.co.uk
6. "The UK Qualifications and Credit Framework: a critique", Stan Lester
7. "Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie"
8. "Słownik kluczowych pojęć związanych z krajowym systemem kwalifikacji" pod red. Stanisława Sławińskiego

Źródła internetowe:

1. http://wyborcza.pl/1,75478,12424234,Polki_rodza_na_potege_W_Anglii_i_Walii.html
2. http://www.tokfm.pl/Tokfm/1,103086,11776499,Mali_Polacy_dobrze_sie_ucza_i_to_pomaga_uczniom_brytyjskim.html
3. <http://www.ofqual.gov.uk>
4. www.education.gov.uk
5. <http://www.cbi.org.uk/business-issues/education-and-skills/in-focus/employability/>